

РЕЦЕНЗИЯ

От: Проф. д-р Тилчо Колев Иванов
Икономика и управление (Отбрана и сигурност)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност *„Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)“* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *д-т Недялко Иванов Недялков*
Тема на дисертационния труд: *Осигуряване на вътрешната сигурност на Република България чрез укрепване на институционалното взаимодействие на Държавна агенция „Национална сигурност“.*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 102/24.01.2022 г. на Зам-ректор по НИД и МС на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към Факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността), съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 642/19.03.2014 г. Обучението е осъществено в самостоятелна форма на обучение срещу заплащане през периода от 04.11.2019 до 04.11.2022 г. с научен ръководител проф. д-р Димитър Панайотов Димитров. Отчислен е със заповед 184 от 01.02.2022 г. с решение за готовност за защита на докторския труд. Изпълнил е индивидуалния план за работа.

Д-т Недялко Недялков е роден през 1971 г. Завършил е средно образование в ТМТ „Тенчо Хубенов“, гр. София през 1990 г. с квалификация „Електрообзавеждане на промишлени предприятия“. Придобива магистърска степен по „Мениджмънт и маркетинг“ в Катедра „Маркетинг и планиране“ на

УНСС през 1996 г. От 2018 г. до сега е докторант в катедра „Национална и регионална сигурност на УНСС.

Последователно заема длъжности: „Специалист сътрудник“ в Елтон 24 АД (1996-1997) и Елмаз 24 АД (1997); „Експерт“ в Българско дружество за управление АД (1997); „Експерт бек офис“ в ИП Хеджър“ АД (1997-1998) и ФК Ортфинанс АД (1998); „Брокер ценни книжа“ в ИП Метрик АД (1999-2002). В периода 2002 до 2008 г. работи на ръководни длъжности в МВР, а от 2013-2021 г. е зам. председател на ДА „Национална сигурност“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Предложеният за рецензиране дисертационен труд има обем от 154 стр. Включва списъци на съкращения, таблици и фигури, увод, три глави, заключение, списък на научно-приложни приноси и списък с използваната литература.

Авторът аргументира актуалността на изследването с очакванията и оценките на българското общество и бизнес за защитеност от чужди и вътрешни заплахи и натиск при реализиране на националните, групови и лични интереси. Свързва постигането на сигурността с централната роля на Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС) за ефективността на нейното взаимодействие с ангажираните за сигурността институции по отношение на правно-нормативната рамка и използваните практически механизми. Този обхват на изследване е несъмнено актуален за текущото и бъдещо състояние на сигурността на страната.

Цел на изследването „разкриване на възможностите за модернизация на съществуващия модел на взаимодействие, разкриване на неговите несъвършенства и предлагане на конкретни мерки за укрепване на междуинституционалната координация и взаимодействие“ е предизвикващо предприемане, основано на натрупан практически опит. Поставените шест задачи за „обзор на основните нормативни актове за сигурност; изследване на организационните аспекти на взаимодействието; на неговите проблеми; идентифициране на възможностите за подобряване; предлагането на конкретни мерки и систематизиране на основите за подобряване в условията на мрежова структура на управление на координацията“ са логично подчинени на целта на изследване.

Обектът на изследване „дейността на ДАНС по приложение на политиката за сигурност“ и предмет „институционалното взаимодействие“ са съгласувани с целта на изследването.

Основната теза „за възможно модернизиране на взаимодействието чрез подобряване на използването на ресурсите на ангажираните за сигурността ведомства, чрез стратегическо съгласуване и съвместно целеполагане и годишно планиране, което е в състояние да подобри тактическото и оперативно взаимодействие и качеството на досегашната дейност“ е извлечена от практиката и ясно представена.

Използваната литература, включваща 83 източника (8 на английски език), показва добра осведоменост и познаване на публикациите и нормативната рамка на проблематиката по темата на изследване, както и възможните начини за неговото практическо решаване.

Работата притежава и останалите необходими изследователски елементи (проблемна идентификация, обхват и ограничения, използвани методи и потребители на изследването), които заедно с представените по-горе придават съдържателна цялост на изложението.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Научните и научно-приложни резултати са изход от решаваните задачи от изследването. Основни научни и научно-приложни резултати са:

- Обобщени и прецизирани са съвременните обществени разбирания за широк кръг от термини със значение за повишаване обществената съпричастност към поддържането на сигурността на страната.
- Обобщени са нормативните рамки за подчинеността, визията, ролята, дейностите на ДАНС по отношение на политиката за национална сигурност във вътрешен план.
- Идентифицирани са множество направления на взаимодействие на ДАНС с институции и организации в международен и вътрешен план.
- Идентифицирана е рамката на оперативно-издирвателната, информационно-аналитична и контролна дейност на ДАНС, извършвана самостоятелно или съвместно с други държавни органи във връзка с осъществяваната контраразузнавателна дейност.
- Представено и оценено е състоянието и тенденциите на средата за сигурност, на базата на публичните доклади за сигурност на страната.
- Представена е нормативната специфика на взаимодействие на ДАНС с националните институции.
- Оценени са механизмите за контрол на дейността на ДАНС.

- Идентифицирани са силните и слаби страни на националното взаимодействие.
- Идентифицирани и системно структурирани са практическите несъвършенства на координацията и взаимодействието по вътрешна сигурност.
- Очертани са направления и система от ориентирани към резултати мерки за подобряване на междуинституционалното взаимодействие в условията на мрежова структура.
- Систематизирани и очертани са седем групи целеви резултати от прилагане на предложените мерки.
- Предложени са пет направления за преодоляване на идентифицираните несъвършенства.
- Предложено и стартиране на специализиран курс за обучение по „Управление на сигурността в публичния сектор“ с цел внедряване на единен стандарт за квалификация на служителите, участващи в междуинституционално взаимодействие.

Изброените резултати имат преобладаващ приложен характер. Базирани са на нормативната рамка и практическата дейност на ДАНС. Използваната методология включва приложение на експертно-аналитичен метод за анализ на нормативната и приложна дейност на организацията. Гап-анализ е използван за идентификация на несъвършенствата в междуинституционалната координация. Приложен е и организационно-структурен анализ при изясняване на взаимодействието с други национални институции, ангажирани с проблемите на сигурността.

Постигнатите резултати постигат целта и поставените задачи на изследването. Убедително аргументират тезата на автора.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Научните и научно-приложни резултати са продукт на решаваните задачи от изследването. Декларираните от кандидата и синтетично представени основни научни приноси са:

- Предложено е ново знание за децентрализиран модел на функциониране на сектора за сигурност.
- Идентифицирани са несъвършенства в институционалното взаимодействие на ДАНС, които са преодолими с ориентирани към резултат мерки в приоритетни направления.

Научно-приложни приноси са:

- Разработени предложени са пет групи конкретни мерки за укрепване на институционалното взаимодействие в сектора за сигурност с водеща роля на ДАНС.

- Предложен е интердисциплинарен курс за обучение по „Управление на сигурността в публичния сектор“ за служители от партниращи на ДАНС институции.

- Предложена е програма за обучение на студенти и докторанти от КНРС по въпросите на сигурността.

Приносите отговарят на реално постигнати резултати от изследването. Към тях могат да се добавят и други приноси. Предложените приноси, изясняват съществуващи предпоставки за инициране и прилагане на пакет от мерки за преодоляване на дефицити на институционалното взаимодействие. Допълват съществуващите знания за функциониране на системата за общата и вътрешна сигурност и ролята на ДАНС в нея. Демонстрират на практика принципа за прозрачност и публичност на дейността и подобряват възможностите за нейния граждански контрол.

От изброените приноси, като основни, подчертавам направената идентификация на проблемите на взаимодействие, както и предложенията за неговото укрепване на базата на децентрализиран мрежови модел на междуинституционално взаимодействие, реализацията на който неизбежно предполага и изисква радикална промяна, както на законодателството, така и на практиката на управление в сектора за сигурност.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд са направени пет публикации, вкл. четири статии в авторитетни национални списания (една в списание „Икономика, инфраструктура и комуникации“ на УНСС и три в списание „Национална сигурност“). Разглеждат проблемите на държавната политика за сигурност, вкл. теоретически основи, структурни и координационни проблеми, и условия на управление на дейността.

Публикуваната статия в списание „Икономика, инфраструктура и комуникации“ предлага съвременен прочит на някои основни парадигми на сигурността.

Следващите две публикации в списание „Национална сигурност“ разглеждат баланса между централизираната и мрежова структура за управление на сигурността и предизвикателствата пред координацията на дейността.

Последната, четвърта, публикация разглежда корпоративни проблеми на управлението във високо конкурентна среда, които са подобни на тези възникващи при възникващи при междуинституционално взаимодействие в сектора за сигурност.

Публикациите отразяват съществени аспекти на дисертационния труд и осигуряват необходимата публичност на постигнатите резултати от изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно обхвата, съдържанието и резултатите от изследването.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд могат да се направят следните бележки и препоръки:

- Адаптацията на йерархичната структура на ДАНС към реално действащата мрежова структура на институциите и структурите по сигурността за подобряване на междуинституционална координация на стратегическо и тактическо ниво на управление трудно може да се осъществи без споделена отговорност на висшите институции за провеждане на политика и последващи нормативни действия за подобряване на изпълнително управление на националната сигурност. Това изисква установяване на правила за междуведомствена координация от МС на страната. Чл. 3 на Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност, който сега урежда въпросите на взаимодействие и координация се нуждае от конкретизация на свързаните отговорности и обвързана компетентност, което е от компетенцията на Съвета по сигурността по чл. 8 от закона. Подобряването на системата за взаимодействие между законодателната, изпълнителна и съдебна власт ще изисква още по-дълбоки законови и дори конституционни промени.

- Широкият кръг от дейности по чл. 4 на Закона за ДАНС допълнително усложнява прилагането на мрежова координация на дейностите налага подготовка на методически документи за взаимодействие. Това изисква действия за изграждане на ефикасна Система за анализ и проектиране на системата за координация на дейностите и естествено повече ресурси за това. Подобряването в мрежата не може да бъде постигнато с нови органи, а с общи норми и правила да действат.

- Препоръчително е ясно разграничаване и дефиниране на термините за взаимодействие и координация с оглед опростяване на сложността и адресиране

към стратегическите, тактически и оперативни нива на управление на сигурността, с последващо прилагане на съвременните стандарти и практики за Управление на риска, Програмно планиране и бюджетиране на взаимодействието.

- Препоръчително е също предлагане на централизация, унификация и стандартизация на дейността по електронизация и цифровизация на дейността по взаимодействие и координация.

- Препоръчвам на автора да развие дисертационния труд в учебно пособие по Взаимодействието и координацията на дейността с ДАНС.

Тези бележки и препоръки не намаляват положителната оценка за достойнствата на рецензирания труд. Те логично произтичат от широкия обхват и сложността на анализирания проблеми и предлаганите решения.

8. Заключение

Представеният за защита докторски труд има характер на завършено и задълбочено научно изследване на изключително сложен и неизследван аспект на националната сигурност. С него авторът демонстрира убедително способност да решава комплексни проблемни въпроси на междуинституционалното взаимодействие и координирано управление на сигурността. Получените резултати от дисертационния труд отговарят на изискванията на Закона и Правилника за развитие на академичния състав в Република България, както и на специфичните изисквания на УНСС за докторски трудове.

Предлагам на Уважаемото научно жури на УНСС да даде образователната и научна степен „доктор” по научна специалност “Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)” на д-т Недялко Иванов Недялков.

27.02.2022 / София

Подпис: .....

/проф. д-р Т. Иванов/

REVIEW

From: Prof. Dr. Tilcho Kolev Ivanov
Economics and Management (Defense and Security)

Subject: dissertation for the award of educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Economics and Management (Economics of Defense and Security)" at UNWE.

Author of the dissertation: PhD student Nedyalko Ivanov Nedyalkov

Topic of the dissertation: Ensuring the internal security of the Republic of Bulgaria by strengthening the institutional interaction of the State Agency for National Security.

Grounds for submitting the review: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order № 102 / 24.01.2022 of the Vice-Rector for Research and Council of Ministers of the University of National and World Economy.

1. Information about the dissertation

The dissertation was studied in a doctoral program at the Faculty of Infrastructure Economics of UNWE in the scientific specialty "Economics and Management (Economics of Defense and Security)", according to the Order of the Vice-Rector for Research of UNWE № 642 / 19.03.2014. The training was carried out in an independent form of training against payment during the period from 04.11.2019 to 04.11.2022 with scientific supervisor Prof. Dr. Dimitar Panayotov Dimitrov. He was expelled by order 184 of 01.02.2022 with a decision for readiness to defend his doctoral dissertation. He has fulfilled the individual work plan.

Dr. Nedyalko Nedyalkov was born in 1971. He graduated from TMT "Tencho Hubenov", Sofia in 1990 with a degree in "Electrical equipment of industrial enterprises." He obtained a master's degree in Management and Marketing at the Department of Marketing and Planning at the University of National and World Economy in 1996. Since 2018 he has been a PhD student at the Department of National and Regional Security at the University of National and World Economy.

He has successively held the following positions: Specialist Associate at Elton 24 AD (1996-1997) and Elmaz 24 AD (1997); "Expert" in the Bulgarian Management Company AD (1997); Expert Back Office at Hedger Investment Company AD (1997-1998) and FC Ortfinance AD (1998); "Securities Broker" in Metric AD (1999-2002). In the period 2002 to 2008 he held senior positions in the Ministry of Interior, and from 2013-2021 he was Deputy Chairman of the National Security Agency.

2. General characteristics of the presented dissertation

The dissertation proposed for review has a volume of 154 pages. It includes lists of abbreviations, tables and figures, introduction, three chapters, conclusion, list of scientific and applied contributions and a list of references.

The author argues the relevance of the study with the expectations and assessments of Bulgarian society and business for protection from foreign and domestic threats and pressure in the realization of national, group and personal interests. It connects the achievement of security with the central role of the State Agency for National Security (SANS) for the effectiveness of its interaction with the institutions involved in security in terms of the legal and regulatory framework and the practical mechanisms used. This scope of research is undoubtedly relevant for the current and future state of security in the country.

The aim of the study "Discovering the possibilities for modernization of the existing model of interaction, revealing its imperfections and proposing concrete measures to strengthen inter-institutional coordination and interaction" is a provocative undertaking based on accumulated practical experience. The six tasks set for "review of the main security regulations; study of the organizational aspects of the interaction; of his problems; identifying opportunities for improvement; proposing concrete measures and systematizing the bases for improvement in the conditions of a network structure of coordination management" are logically subordinated to the aim of the research.

The object of the study "SANS activities in the implementation of security policy" and the subject "institutional interaction" are consistent with the purpose of the study.

The main thesis "for possible modernization of cooperation by improving the use of resources of security agencies, through strategic coordination and joint targeting and annual planning, which is able to improve tactical and operational interaction and the quality of existing activities" is derived from practice and clearly presented.

The used literature, including 83 sources (8 in English), shows good awareness and knowledge of the publications and the regulatory framework of the research topic, as well as possible ways to solve it in practice.

The work has the other necessary research elements (problem identification, scope and limitations, methods used and users of the research), which together with the above give a meaningful integrity to the exhibition.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The scientific and scientific-applied results are a way out of the solved tasks of the research. The main scientific and applied research results are:

- The modern public understandings for a wide range of terms important for increasing the public empathy for maintaining the security of the country are summarized and specified.
- The normative frameworks for the subordination, the vision, the role, the activities of SANS regarding the national security policy in the internal plan are summarized.

- Numerous areas of interaction of SANS with institutions and organizations internationally and domestically have been identified.
- The framework of the operational-search, information-analytical and control activity of SANS, carried out independently or jointly with other state bodies in connection with the counter-intelligence activity, has been identified.
- The state and trends of the security environment are presented and assessed, based on the public security reports of the country.
- The normative specifics of the interaction of SANS with the national institutions are presented.
- The mechanisms for control of the activity of SANS have been assessed.
- The strengths and weaknesses of the national interaction have been identified.
- The practical imperfections of the coordination and interaction on internal security have been identified and systematically structured.
- Directions and a system of results-oriented measures for improving the inter-institutional interaction in the conditions of network structure are outlined.
- Seven groups of target results from the implementation of the proposed measures are systematized and outlined.
- Five areas have been proposed to overcome the identified imperfections.
- Proposed launch of a specialized training course on "Public Sector Security Management" in order to implement a single standard for qualification of employees involved in inter-institutional cooperation.

The listed results have a predominant applied character. They are based on the normative framework and the practical activity of SANS. The methodology used includes the application of an expert-analytical method for analysis of the normative and applied activity of the organization. Gap analysis was used to identify imperfections in inter-institutional coordination. Organizational and structural analysis is also attached to clarify the interaction with other national institutions involved in security issues.

The achieved results achieve the goal and the set tasks of the research. They convincingly argue the author's thesis.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The scientific and scientific-applied results are a product of the solved tasks of the research. The main scientific contributions declared by the candidate and synthetically presented are:

- New knowledge on a decentralized model of the security sector is proposed.
- Imperfections in the institutional interaction of SANS have been identified, which can be overcome with result-oriented measures in priority areas.

Scientific and applied contributions are:

- Five groups of concrete measures for strengthening the institutional cooperation in the security sector with a leading role of SANS have been developed.

- An interdisciplinary training course on Public Sector Security Management has been proposed for employees of SANS partner institutions.
- A program for training security students and PhD students has been proposed.

The contributions correspond to the actual results of the research. Other contributions can be added to them. The proposed contributions clarify the existing prerequisites for initiating and implementing a package of measures to overcome the deficits of institutional interaction. They supplement the existing knowledge about the functioning of the system for general and internal security and the role of SANS in it. They demonstrate in practice the principle of transparency and publicity of the activity and improve the possibilities for its civil control.

Of the listed contributions, the main ones are the identification of the problems of interaction, as well as the proposals for its strengthening on the basis of a decentralized network model of inter institutional interaction, the implementation of which inevitably presupposes and requires radical change of both legislation and management practice in the security sector.

5. Evaluation of the dissertation publications

Five publications have been made on the dissertation, incl. four articles in authoritative national journals (one in the journal "Economics, Infrastructure and Communications" of UNWE and three in the journal "National Security"). They consider the problems of the state security policy, incl. theoretical foundations, structural and coordination problems, and conditions of activity management.

An article published in the journal "Economics, Infrastructure and Communications" offers a modern reading of some basic security paradigms.

The next two publications in the National Security Magazine examine the balance between the centralized and networked security management structure and the challenges of coordinating activities.

The latest, fourth, publication examines corporate governance issues in a highly competitive environment, which are similar to those arising from inter-institutional cooperation in the security sector.

The publications reflect essential aspects of the dissertation and provide the necessary publicity for the results of the research.

6. Evaluation of the abstract

The abstract correctly reflects the scope, content and results of the study.

7. Critical remarks, recommendations and questions

The following notes and recommendations can be made to the dissertation:

- The adaptation of the hierarchical structure of SANS to the actual network structure of the institutions and security structures to improve inter-institutional coordination at strategic and tactical level of management can hardly be done without shared responsibility of higher institutions for policy implementation and follow-up improving the executive management of national security. This requires the establishment of rules

for interdepartmental coordination by the Council of Ministers of the country. Art. 3 of the Law on Management and Functioning of the System for Protection of National Security, which now regulates the issues of interaction and coordination, needs specification of the related responsibilities and bound competence, which is within the competence of the Security Council under Art. 8 of the law. Improving the system of interaction between the legislature, the executive and the judiciary will require even deeper legal and even constitutional changes.

- The wide range of activities under Art. 4 of the SANS Act further complicates the implementation of network coordination of activities requires the preparation of methodological documents for interaction. This requires action to build an efficient system for analysis and design of the system for coordination of activities and, of course, more resources for this. Improvement in the network cannot be achieved with new bodies, but with common norms and rules of action.
- It is recommended to clearly delineate and define the terms of interaction and coordination in order to simplify the complexity and address the strategic, tactical and operational levels of security management, with subsequent application of modern standards and practices for risk management, program planning and budgeting. the interaction.
- It is also recommended to propose centralization, unification and standardization and digitalization of the activity of interaction and coordination.
- I recommend the author to develop the dissertation in a textbook on Interaction and coordination of activities with SANS.

These remarks and recommendations do not diminish the positive assessment of the merits of the peer-reviewed work. They logically stem from the wide range and complexity of the analysed problems and proposed solutions.

8. Conclusion

The doctoral dissertation presented for defence has the character of a completed and in-depth scientific study of an extremely complex and unexplored aspect of national security. With it, the author demonstrates a convincing ability to solve complex problems of inter-institutional interaction and coordinated security management. The results obtained from the dissertation meet the requirements of the Law and the Regulations for the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria, as well as the specific requirements of the UNWE for doctoral theses.

I propose to the Honoured Scientific Jury of the University of National and World Economy to give the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Economics and Management (Economics of Defense and Security)" to PhD student Nedyalko Ivanov Nedyalkov.

27.02.2022 / Sofia

Signature: .....
/ prof. Dr. T. Ivanov /